

Naujienu Antroji Dalis

NR. 514

CHICAGOS LIETUVIŲ LITERATŪROS DRAUGIJOS LEIDINYS

XVI METAI

Aleksas Ambrose

DĖDĖ ŠERNAS

6

Chicago lietuviai rėmė
Dėdę Šerną

Naujai sudarytoji spaudos bendrovė perėmė visą "Lietuvą" su visais jos skaitytojais, korespondentais, mašinomis ir atskaitomybe. Liko tie patys tarnautojai, tie patys rinkėjai, net tas pats redaktorius, išskyrus Dėdę Šerną. Naujiems savininkams Šernas jau buvo persenas. O gal svarbiausia, kad Dėdė Šernas vis dėlto prisilaikė tam tikrų spaudos normų, siekė tiesos, skelbė faktus, leido patiems skaitytojams susidaryti nuomones, tuo tarpu naujieji savininkai jau turėjo savo nuomones. Jie bandė gyvenimo tikrovę tempti ant savo įsivaizduotų idėjų. Šitokiems dalykams Šernas nepritarė, todėl jam ir neliko vietos "Lietuvoje".

Kada pasklido žinia, kad Šernas iš redakcijos, kurioje jis našiausias savo jėgas buvo sudėjęs, Chicago lietuvų stuogsnuose kilo didžiausias pasipiktinimas. Visi žinojo, kad Šernas jokių santaupų neturėjo. Kiekvienam buvo aišku, kad jis, netekęs darbo, buvo išmestas gatvėn. Jeigu jis būtų gavęs kiek didesnį atlyginimą, tai gal būtų šiek tiek ir susitaupęs. Bet iš \$18.00 į savaitę nieko negali sutauptyti. Paprastai darbininkai, jokioms mokykloms nelankę mūsų tautiečiai, geriau stovėjo negu plačiai savo laiku skaityto savitraščio redaktorius. Jeigu darbininkas išdirbo bent 10 metų vienoje vietoje, jo ir darbas buvo geresnis, jo ir alga didesnė, jis ir santaupų turėjo. Šernas, išdirbęs 24 metus, liko be cento.

Visa eilė lietuvių, kurie pirkę Šerno verstas knygas, švietėsi ir žengė pirmyn, jautėsi jam skolingi. Jie suprato lietuviško inteligento tragediją. Jie matė tuos, kurie metėsi biznui, ir Šerną, nuėjusį spaudos darbo ir auklėjimo keliu. Vieni skaitė dolerius, turėjo kelias banko sąskaitas ir savus namus, o Šernas buvo plikas, kaip tilvikas. Kilo didelis pasipiktinimas naujais leidėjais, daugumas reišė simpatijas, užuojautą senukui Šernui.

Chicagoje tuojau buvo sudaryta Šerno draugų kuopelė, be didelio triukšmo, apsidėjo mokesčiais ir teikė seneliui Šernui būtiniausią paramą. Kuopelės nariai mokėjo Šernui \$15.00 į savaitę, kad jis galėtų apmokėti nuomą ir val-

gyklą. Kuopelė buvo įsteigta tuojau po to, kai Šernas buvo išmestas iš "Lietuvos". Ji veikė iki 1919 metų gruodžio 8 dienos. Kada buvo paskelbta kuopelės atskaita, tai pasirodė, kad mažas narių būrelis sudėjo \$124.14, o Šernui kuopelės išdalininkas per tą patį laikotarpį išmokėjo \$128.29. Aišku, kad išdalininkas jam buvo davęs savo asmeniškų pinigų.

Kuopelės nariais buvo ir Dėdė Šerną pirmiausia parėmė šie asmenys: M. J. Dainijonaitis, Dr. A. L. Graičiūnas, adv. K. P. Gugis, Dr. J. Jonikaitis, M. Jurgelionienė, Antanas Lalis, Juozas Laukis, Vincas Mišeika, Konstantinas Norkus ir A. Vizbaras. Būreliui sekretoriavo ir reikalus tvarkė Marė Jurgelionienė.

Minėtą dieną buvo suorganizuotas ŠERNO DRAUGŲ BŪRELIS — žymiai didesnė organizacija. Būrelinį ėjo beveik visi kuopelės nariai. Bet Būrelio veikla buvo praplėsta, įtrauktas žymiai didesnis žmonių skaičius. Šerno Draugų Būrelio pirmininku buvo K. P. Gugis, sekretorium buvo Antanas Lalis, o išdalininku buvo tas pats Justinas Kulis, kuris dar ir šiandien turi vaistinę Bridgeporte. Būrelio laišku kampe sakoma, kad Šerno Draugų Būreliui reikia išrašyti čekius J. Kulio vardu, o siųsti juos A. Lallo adresu.

Pas mane yra užsilikęs vienas šio būrelio laiškas, kuriuo kreipiamasi į visuomenę pagalbos. Jeigu skaitytojai turėjo kantrybės perskaityti šiuos ilgus mano rašinius, tai gal jiems bus įdomu pamatyti ir to meto laišką. Tai yra istoriškas dokumentas. Pas mane jis susitrins, o laikraštyje atspausdintame gal vienas kitas įžiūrės šokią tokią jo istorinę vertę. Štai jis:

Gerbiamieji: — Kreipiamės į Tamstas labai svarbiu reikalu. Tamstoms, be abejo, teko girdėti, kad gerbiamas mūsų rašytojas Šernas, kuris per daug metų redagavo laikraštį "Lietuvą" Chicagoje, ir prirašė daug brangių mokslo knygų lietuviams, dabar visai nebeteikęs pagėjimo ir jau kelinti metai kaip pats sau duonos nebeužsidirba. Pinių jis jei ir turėjo keletą dolerių sutauptęs, tai senai juos pravalgė, ir jo užlaikymu iki šiol rūpinosi tik keletas jo artimesnių draugų, kurie jo vargą matė. Tie keli
(Tęsinys 3-me psl.)

Dienų Skeveldros

1.

1960. 2. 23-24 d. d. Vilniuje įvyko okupuotos Lietuvos rašytojų sąjungos valdybos plenumas. Svarstyta: "Literatūra — gyvenimas — dabartis", atseit — kaip dar vergiškiau patarnauti Chruščiovui ir partijai! Nei nemanoma viskas protoliškai atkurti, ir nėra reikalo, nes jokių naujenybių, jokių originalių ir laisvų minčių, viskas "žąsyte" Kremliaus pravežomis (ne be reikalo centras atsiuntė du "žandarus": kažkokį "iš profesijos" kritiką ir "TSRS rašytojų sekretorių"). Čia zvilgterkim iš arčiau į vadinamosios savikritikos "balną", iš kurio, lyg iš veidrodžio, dar matyti šiek-tiek nedažyto v-e-i-d-o!

E. Mieželaitis, tarp kita ko, pranešė, kad V. Mykolaitis-Putinas tęsia "Sukilėlių" antrašą knygą (jau greit 3 metai, kai iš spaudos išėjo I dalis). Bet... po E. Mieželaičio kalbėjęs "LRPCK agitacijos ir propagandos (mano pabraukta! J. C.) skyriaus vedėjo pavaduotojas V. Radaitis įspėjo: "Reikšmingi yra V. Mykolaičio-Putino, levos Simonaitytės, Juozo Baltušio ir kt. rašytojų kūriniai, kurie talentingai parodo mūsų tautos praeitį. Mes visuomet gerbsime tuos kūrinius. Bet (mano pabraukta! J. C.) svarstyklės šiandien nukrypsta į nūdienę tematiką."

Ir Radaitis nurodo kas galima dailiojoje literatūroje, būtent

1) proletarinis internacionalizmas, 2) tautų draugystė (aišku, "brolis" rusas pats pirmasis!), 3) "vystyti antireligingą temą", 4) "veiksmingiau demaskuoti religinius prielarus, buržuazinio nacionalizmo liekanas".

Va, grandinės riba, ir toliau nei žingsnio. Bet "grandinės ribose" gali save vaizduoti laisvą beesantį ir — l-a-i-s-v-a-i išplūsti profesijos bičiulį. Ak, pririšto ir rydomo žmogaus būtis...

Gal kas pamanyt, kad tyčiojamosi ir pasijuokiami? Anaipol. Užjaučiama ir gailimasi, nes visgi broliai (kraujo ir rašto) besame.

Bet į temą. Štai Kremliaus cenzūros leistos "kritikos" ir "savikritikos" pavyzdžiai. Kritikas J. Lankutis (cituojujame pagal "Lit. ir Meno" Nr. 9, 1960 m.):

"... dar pasitaiko, kai rašytojai nepakankamai suvokia mūsų gyvenimo ritmą. Tai ypač pastebima dramaturgijoje, kurioje kartais trūksta

šių dienų dinamikos, ritmas lėtas, sustingęs". "Reikia nuolatatos plėsti savo akiratį, reikia išeiti į plačią literatūrą, vengti nacionalinio uždaramo".

Rašytojas A. Venclova:

"(literatūros kritika) dar atsilieka nuo mūsų literatūros, gyvenimo ir nepilnai atlieka savo, kaip literatūros gyvenimo stimuluotojo ir kūriniių propaguotojo, vaidmenį".

"Uzmėžė" ir E. Mieželaitis: "Pereitais metais išėjo iš spaudos kritiko J. Lankučio "Socialistinis realizmas lietuvių literatūroje". Bet šioje knygoje mes pasigendame kūrybinio savarankumo, platesnės ir gilesnės literatūros kūriniių analizės ir įrodymų".

E. Mieželaitis — valdybos pirmininkas, senokai partietis, ir naudojasi teise, kuri anapus skamba šitaip: "jei nenori gauti mušti, pats pirmas šok mušti". Čia keletas jo "ataku":

1) puola jaunių J. Mikelišką (už novelę "Laikas") ypač, o visus "panašuosius" apskritai:

"Kartais ieškojimai būna formalūs, grynai literatūrinio, specialiai pabrėžto pobūdžio, dramalizmo, kančios ir ekspresijos ieškojimai, kurie vėliau pavirsta tendencija arba mada".

"Ar tai neišplaukia iš grynai profesinio noro pasirodyti naujesniais, madingesniais drabužiais?" — klausia "tovarishč" Eduardas.

Jei "drg." pirmininkas dar delsia tikrinu vardu pavadinti aną "madingesnį drabužį", tai "savikritikoj" (tiksliau: kitakritikoj!) jau gana "zymus" V. Žilionis čia pat ("iš salės") įsiterpia ir — leiskime kalbėti reporteriui: "pasisakė prieš nekūrybišką kai kurių Vakarų romanistų patyrimo naudojimą".

2) Viešai ir frontiniu žygiu į kovą prieš Antaną Pakalnį, kurį jis ir kiti okupuotos Lietuvos rašytojai, girdi, pažįsta "kaip gerą draugą ir sąmojingą žmogų". Mes, tremties lietuviai, jį galime pažinti iš Tarybų Lietuvos Rašytojų (Vilnius, 1957 m., 374 psl.), kur pats išdėsto tokį savąjį "credo":

"Neapykanta klasiniam priešui — štai kas mane paskatino dirbti literatūrinį darbą".

Pernai išėjo jo 3-čioji apsakymų knyga "Seni pažįstami". Ji neberodo attoriaus augimo tendencijų ir "apsakymai gana

(Tęsinys 2-me psl.)

(rašiny iš 1-mo pusl.)

vidutiniško lygio". Vadinasi, "išsenka" per ilga ir "neapykanta klasiniam priešui".

E. Mieželaitis nebe juokais: "A. Pakalnis — čia ne vienintelis", ir dar: "mes per didelį dėmesį buvom pradėję kreipti į neigiamus gyvenimo reiškinius".

3) "Per nagus" dramaturgui V. Limantui (ir... Vilniaus Akademiniam dramos teatrui, kuris pjesę pastatė):

...nežymiai kumštelėjo mūsų (okup. Lietuvos! J. C.) gyvenimo miescionij ("nori patalogiai, sočiai ir šiltai gyventi savo mūrelyje, važinėti tarybinės markės limuzinu, o iš tiesų tą markę kiekvienu metu pasiruošęs iškeisti į bet kurią kitą, kuri užtikrintų jam sotų, laimingą gyvenimą be rūpesčių"). Kurgi ir kas bloga? Ogi "pjesėje kartu jaučiama ir užuojauta miescioniumi, kaip menkam žmogui. Nežinia, kuriais sumetimais spektaklio autoriai to miescionio dar kiek pasigailėjo."

Po E. Mieželaicio kalbėjęs Valstybinio akademinio dramos teatro direktorius P. Treinys nesigynė dėl Libanto pjesės ir pn. "klaidų".

Jis trumpai — drūtai:

"Teatrui dar labai trūksta gerų aktualių pjesių. Išsilgome senesnių prityrusių dramaturgų plunksnos".

Čia ilgėlesnė "ataskaitos" ištrauka, kuri labai jau nuosirdi ir, varge — vargelį mano, būdinga visam okupuotos Lietuvos kultūros gyvenimui:

Gyvenimas parodė, jog labai svarbu yra aplinka, kurioje rašytojas gyvena. Iš kūrinio labai greitai gali suprasti, koku oru jo autorius kvėpuoja, kokią duoną minta. Jeigu rašytoją apsupa parazitinė, beidėjinė, miescioniška aplinka, jeigu jo ausį ima kutenti anekdotai, — jis bematant ima degraduoti. Ir tai dėsninga.

Koki gyvenimą mato, sakykite, kai kurie jaunesni mūsų rašytojai? Butą, redakciją, kurioje dirba. Beveik kasdien mato tuos pačius draugus ir girdi tas pačias grynai literatūrinės kalbas, šimtą kartą sprendžia tas pačias problemas, kurios ilgainiui pavirsta į mikroskopines aguonos grūdų dydžio problemas... Taip ilgainiui gali sunykti gražiausia asmenybė, žmonės gali supanašėti, kaip du Neringos pakrantės vandens lašai, klausimų ir problemų ratas susiaurėti. Tada neišvengiamai gali supanašėti ir įvairių žmonių medžiaga, mintys, stiliai, braižas.

Partijos ir valdybos vardu puolama V. Dautartas — "dviejų prozos knygų (apie Nemuno žvejus) autorius". Pasirodo, Atlanto vandenyse dirbantieji lietuviai žvejai prašę atsiųsti rašytoją. "Mes pasiūlėme jam išvykti į tolimuosius vandenius. Rašytojas

atsisakė. Gal tuo metu jis negalėjo. Bet galėjo vėliau pasiūlyti. Tačiau to nebuvo. Priešingai š. m. "Pergalės" žurnalo Nr. 2 mes perskaitėme V. Dautarto apsakymą "Didysis suartėjimas" apie vandenį, meškere ir meškerojimą. Ir kagi? Nustebome, ar teisingai rašytojas savo apsakymą pavadino "Didysis suartėjimas"? Su kuo? Su gamta? Su liaudimi? Su gyvenimu? Ne, tai nufolimas nuo gyvenimo ir suartėjimas su savo pačio vienišomis mintimis, su vienatve."

Aiman, ir slogiausių naktį, vergijos ir okupacijos naktį norima bent... minutei pabėgti nuo partijos ir išdresiruotų temų. Bėga net patys partiečiai, jei tik gali išsisukti, arba sugeba kitiems kalte suversti.

Gavo barti Lozoraitis (kuo vardu? rašoma, kad J.) — Lietuvos kino studijos direktorius. Ans nusipurtes irgi "supurtė":

"Rašytojams (dramaturgams) vis dar nepavyksta įžiūrėti šiandieninių konfliktų, jų kūriniai stokoja dinamikos".

Tada į Lozoraitio "kuodą" įsikibo dramaturgas K. Saja: "Reikia rimčiau susirūpinti jaunų gabių režisierių kadru ugdymu, nes nuo režisierių daug kuo priklauso ir dramaturgijos augimas ir spektaklio pastatymas".

K. Saja pernai gavo "į kailį", kad, be kitur, ir "Septyniuose ožkenose" pašieps "epochinę statybą". Šimet, matyt, "persiauklėjo", nes kitus jau moko, kad "reikia giliai atskleisti pilnakraujį teigiamąjį herojų".

Iš labiausia "perauklėtųjų" minėtina A (ntanas!) Miškinis. Jis sušuko, kad "kultūra plačiais žingsniais atėjo į mūsų kaimo buitį, vietoje tradi-

Afrikos gazelė

Balandžio mėnesio gyvulėlis

Linkolno parko zoologijos direktorius pavadino balandžio mėnesio gyvulėliu mažą gražią Afrikos gazelę, vadinamą Thompson's Gazelle. Ji yra antilopės giminės ir turi tik 27 colius aukščio, sveria iki 50 ir 60 svarų. Patinėliai ir patelės yra raguoti. Jų tėvynė yra Tanganika ir Kenija, jos minta žolę ir jaunomis metaugėmis. Linkolno parke joms duoda alfalfą ir vitaminus.

cinijų aprūkusių kaimo lūšnų auga puikūs namai, vietoje tradicinio artojo mūsų kaime dabar dirba šaunus traktorininkas".

Kai skaitai naująją A. Miškinio poeziją ar viešus pareiškimus, visada apima liūdesys:

— Sovietinės koncentracijos stovyklos daro "stebuklus"... Baimė vėl patekti į tą "katilą" verčia meluoti sau ir kitiem. Ir vėl tenka kartoti E. Mieželaicio netyčia išsprukę didelės teisybės žodžiai: "Taip ilgainiui gali sunykti gražiausia asmenybė, žmonės gali supanašėti, kaip du Ne-

ringos pakrantės vandens lašai, klausimų ir problemų ratas susiaurėti. Tada neišvengiamai gali supanašėti ir įvairių žmonių medžiaga, mintys, stiliai, braižas".

Šiuo metu okupuotos Lietuvos rašytojų sąjungos valdybos prezidiumą sudaro: E. Mieželaitis (pirm.), J. Marcinkevičius (pirm. pavad.), K. Ambrasas, A. Baltakis, A. Bieliauskas, A. Jonynas, V. Mozūriūnas ir V. Reimeris. Visi jie tų pat "minčių", to pat "stiliaus", to pat "braižo", nes visi partijos žmonės, aiškiau — su Kremliaus jau perplautais ir išskalautais smegenimis, bedresiruojami gyventi klūpsčia...

J. Civenas

JEWELRY

Išparduodama urmo kaina. Virš 40 procentų nuolaidos. Jūs galite pirkti gražų deimantinį žiedą vertės \$200,00 už \$100,00, įmokant tik \$10,00. Dėl apdraudos mes turime sumažinti atsargas.

SAVE \$400

DEIMANTAS — GERIAUSIAS
MOTERS DRAUGAS
DEIMANTAS — GERIAUSIA
DOVANA

Naujos mados 17 akmenėlių laikrodėlis už	\$29.00
17 akmenų laikrodėliai išparduodami po	\$9.88
1960 stiliaus akmenuotas laikrodėlis už	\$12.95
17 akmenėlių laikrodėliai po	\$14.95
Stiklui piauči su deimantu rėžtukai	\$2.75
Gintaro karoliai po	\$2.95
Plaukams kirpti masinė (clippers)	\$2.95
Gerai skustuvai	\$2.75

Krautuvė atdara pirmadieniais ir ketvirtadieniais nuo 9 val. ryto iki 9 val. vakaro. Kitomis dienomis iki 6 val. vakaro. Sekmadieniais 12-5.

Jewelry skyrius sekmadieniais uždarytas.

Tel.: Calumet 5-7237

BUDRIK
FURNITURE

3241 So. Halsted Street

Radio programa transliuojama kiekvieną sekmadienį nuo 2:15 iki 3 val. — po pietų iš radio stoties WHFC, 1450 kil.

2 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL.
—SATURDAY, APRIL 9, 1960

FIRST MORTGAGE BONDS

8% INTEREST

Payable semi-annually. Issue of December 21, 1959
Due Dates July 1, 1965, thru July 1, 1978

For information, contact:

**MARYVALE
COMMUNITY HOSPITAL**

(an Arizona nonprofit corporation)

207 Central Towers
PHOENIX, ARIZONA

2727 North Central Avenue
Dept. A. F.

Telephone: CRestwood 7-7091

VISUOMENĖS MOKSLŲ, MENO IR LITERATŪROS ŽURNALAS

DARBAS

kritiškai stebi mūsų išeivijos, Lietuvos ir vis pasaulio gyvenimą. Prieš konservatyvią provienciališką tradiciją DARBAS stato humanistines vertybes ir kūrybiškai šviežią žodį.

5410 SIXTH AVE.
Brooklyn 20, N. Y.

DARBO KAINA YRA TOKIA:

\$3.00 metams, \$2.00 studentams, paskiras numeris \$1.00

Atkelte iš 1-mo pusl.)

draugai, pasivadinę Serno Draugų Būreliu, dėję dešimtines iš savo kišenų, kolektavo iš kitų pažįstamų ir geros širdies žmonių, ir tuo budu šelpė rašytojį Serną duodami jam po 20 dolerių kas savaitę. Bet ilgiau taip daryti mes keli žmonės nebepajėgiame. Dėdė Šernas dirbo visuomeni, rašydamas knygas ir šviesdamas žmones, kol tik jėgų turėjo. Tada jis nusipelnė to, kad lietuvių visuomenė dabar atjaustų jo padėtį, jo vargą, ir neleistų jam, senatvės sulaukusiam ir sveikatos netekusiam, badu pastipti! Gerbiamieji! Mes kreipiamės į visuomenę, į lietuvių draugijas. Kreipiamės į Tamstų draugiją atskira! Pasvarstykite mūsų gerbiamojo ir užsitarnavusiojo rašytojo Serno reikalą. Padėkite jam, kiek galėdami. Paskirkite, draugai, kiek iš kasos, pakolektuokite iš dosnųjų savo narių Serno užlaikymui. Parodykim jam visi, kad lietuviai moka jo nuopelnus apvertinti ir neleis badu numirti!

Tikimės, kad tą Dėdės Serno reikalą priimsite į širdį ir gyvai jį atsiliepsite.

Su pagarba,
SERNO DRAUGŲ
BURELIO vardu

K. P. Gugis, pirmininkas,
A. Lalis, sekretorius,

Justinas Kulis, išdininkas.

Amerikos lietuvių visuomenė atkreipė dėmesį į šį laišką ir kitus būrelio paraginimus. Ji pasitikėjo komiteto nariais. Visuomenei jie buvo žinomi, kaip teisingi ir padorūs žmonės, todėl ir siuntė aukas Dėdei Šernui remti. Pinigų tiek suplaukė, kad jie galėjo seneliui mokėti net po \$20.00 į savaitę. Nutarimas mokėti po \$20.00 bepinigiui seneliui daugiau negu jis gaudavo "Lietuvos" redakcijoje erzino ir pykino "Lietuvos" savininkus. Daugelis jiems prikišdavo, kad su Šernu jie nepadoriai ir labai egoistiškai pasielgė. Tada dar labiau pakenkė laikraščio populiarumui. "Lietuvos" skaitytojų skaičius dar labiau sumažėjęs.

Būdingas dar vienas dalykas. Balučio vadovaujama "Lietuva" socialistų adresu paleisdavo didoką skaičių įvairių lietuvių tautos priešais, "taurinių špilkų. Amerikoje veikiančius socialistus skaitė net tinės idėjos" kenkėjais, bet kai iš "Lietuvos" buvo pavarytas ilgametis jos redaktorius Šernas, tai daugiausia socialistai atėjo senukui į pagalbą. Komiteto pirmininkas ir sekretorius buvo socialistai, didelė rėmėjų dauguma taip pat buvo socialistai. Matyti, kad socialistai nebuvo toki jau blogi, kaip juos Balutis piešė.

3 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL.
—SATURDAY, APRIL 9, 1960

Jie paremdavo ne tik tai savo narius, bet ir nepartinius, kaip Dėdė Šernas. Jų širdys nebuvo tokios jau blogos, nelaimėn patekusius užjausdavo, ir ne taip jau sunku jiems būdavo atsiskirti nuo dolerio.

Nuo Serno Draugų Būrelio įsisteigimo — 1919 m. gruodžio 11 d. — iki 1922 metų pabaigos Būrelis surinko ir išmokėjo \$2,201.26. Per 106 savaites maitino ir rengė nelaimėn patekusį senuką. Per tą patį laikotarpį Būrelis išmokėjo \$50.00 skolų, o raštinės išlaidoms išleido tik \$31.26.

Būrelio izde 1922 metų sausio 1 dieną buvo \$86.89. 1922 metais Būrelis dar surinko ir išmokėjo Dėdei Šernui \$567.70.

Nė vienas Būrelio narys nemė jokie atlyginimo už darbą.

Serno Draugų Būrelis atliko didelį darbą. Ne visi lietuviai jį rėmė. Buvo ir tokių veikėjų, kurie net atsisakydavo persiusti Būreliui surinktas aukas. Kai kurie kėlė mintį suorganizuoti kitą Būrelį, bet nieko iš to neišėjo. Gugio, Lallo ir Kulio vadovaujamas Būrelis iki paskutinių dienų

teikė Šernui paramą. Šitokiū būdu Amerikos lietuviai bent dalimi atsilgino savo tautiečių švietimui dirbusiam Dėdei Šernui.

(B. d.)

F & M RADIO

& TELEVISION SERVICE

Authorized
DELCO & MOTOROLA DEALER
Car radio repaired while you wait.
3159 S. Wallace St. CALumet 5-9833

"NAUJIENOSE" gali rašyti

kiekvienas ir apie viską.

New from Simmons!

Buttonless Tuftless

**QUILTED
BEAUTYREST**

Another great "first", famous independent coil Beautyrest construction plus the added comfort of this new, smooth, quilted sleeping surface.

and still only **\$79⁵⁰** twin or full size

Here's the smoothest sleeping surface ever and it's Beautyrest through and through. Under the gay quilted cover is Beautyrest independent coil construction . . . separate springs that push up under you, providing the buoyant firmness that's kind to your back. And in actual tests Beautyrest lasts 3 times longer than ordinary connected coil mattresses. So come in today, see and try new quilted Beautyrest. Available in choice of firmness, super size models too.

SOLTIS HOME APPLIANCES
AND FURNITURE

2647 West 51st Street
Tel. HEmlock 4-7095

OPEN MONDAY AND THURSDAY EVENINGS

TAUTIŠKUMO KELIU

(Tęsinys)

Dabar pažiūrėkime, ką Lietuvos katalikas gauna už tą besąlyginį nusizeminimą, kaip dvasinį nuopelną iš savo bažnytinės vyriausybės. Ar tai, kad mes čia Amerikoje steigdami savas parapijas ir mokyklas, statydami savas bažnyčias ir vienuolynus turime visa tai pavesti valdyti svetimiams ganytojams ir svetimų tautybių vienuolynų provinciolams. Ar Lietuvos dvasiškis, būdamas nemažesnio išsimokslinimo už airių, lenkų ar vokiečių dvasiškį gali profesoriauti aukštosiose ir žemesnėse katalikiškose mokyklose, bet niekuomet, kaip taisyklė, negali pakilti aukščiau pačios žemiausios pakopos esančios R. K. Bažnyčios hierarchijoje? Ar kaip atlyginimas už bekompromisinį dvasinį Lietuvos nusizeminimą ir dabartinę Lietuvos bažnytinę padėtis prie Vatikano pavedama išspręsti lenkų kardinolui, net neatsižvelgiant į mūsų tikinčiųjų interesus.

Čia nieko naujo negalima konstatuoti, kaip tik ir vėl pasireiškiančią tą pačią Lietuvos charakteringą, iš gilios senovės paveldėtą, būdo savybę: — Lietuvos kantrus, Lietuvos humaniškas, Lietuvos nesiryžtas savo tautiniams jausmams pareikalauti lygios vietos tarp kitų jo branginamų dvasinių vertybių, o tenkinasi svetimų jam primetamu sprendimu, leisdamas panaudoti savo gerąsias būdo savybes savo paties nenaudai.

Kiekvienas šiandien mato, kad Romos Kat. Bažnyčios organizacinių interesų eilėje tikinčiojo bekompromisinis nusizeminimas nors ir yra vertinamas pačiu aukščiausiu mastu, bet nėra vieninteliu įtakojančiu bažnytinės vyresnybės sprendimus. Kaip tik tai šią kritiškojo galvojimo pusę stengiamasi prislopinti, privedant lietuvį net iki savotiško religinio trumparegiškumo, jei ir ne visiško jo akulumo. Dėl to, jei J. Gravrogas ir gali pasidžiaugti turįs savo idėjoms stiprų frontą Lietuvos katalikiškos jaunomenės eilėse, bet ar tuo gali džiaugtis Lietuvos patriotas, kuriam yra ir turi būti pirmuoju rūpesčiu jo tauta, jo kraštas ir jo prigimtinė teise paveldima tautinė bendruomenė. Neigiama įtaka mūsų krašto interesams čia pasiekia net toliau, negu pasaulėžiūrinė ideologija atsiribojusį jaunimą.

Kita mūsų religinė grupė, pasireiškusį protestantizmo forma, galėtų laikyti skelbimą Dievo žodžio gimtąja kalba sau už nuopelną, netiesioginiai paskatinant ir pirmojo Lietuvos spausdinto žodžio atsiradimą spaudoje. Bet ši religinė bendruomenė ilgai nepajėgė išlaikyti savito tautinio charakterio ir pasida-

vė svetimųjų įtakai. Paskutiniaisiais laikais ji terodo tik pirmuosius savistovius žingsnius.

O kaip su kitomis mūsų gynai visuomeninio pobūdžio sukurtomis organizacijomis. Koks tautiškumo respektas jose? Pavyzdžiui, vidurio ir grynai kairioji linkmė, pasireiškusį mūsų tautinio atgimimo metu liberalizmo ir socialinio teisingumo idėjų pasisaviniimu daugiausia sudarė pagrindą išplaukti dienos švieson ir mūsų tautinio lygiateisiškumo idėjai, privedant tai iki Nepriklausomos Lietuvos atstatymo. Čia nepaneigama ir kitų grupių teigiamas įnašas šiame darbe. Bet Nepriklausomai Lietuvai vos atsistačius kairysis sparnas socialinio teisingumo klausimą kelia jau pirmojoje vietoje net ir čia, kur jo nereiktų kelti. Ypač kai tuomet Lietuvos gyventojas, tiek darbdavys, tiek darbininkas, gyveno tose pačiose sąlygose ir srėbė Lietuvos barščius iš vieno ir iš to pačio molinio dubens ir su tuo pačiu Lietuvos beržo namų darbo šaukštu. Internacininio pobūdžio idėjos mūsų kairioje grupėje pasireiškia žymiai stipriau, negu bet kuriame kitame krašte. Neretai ryškesnį tautiškumo išėjimą jaunuomenės tarpe apšaukiant šovinizmu ten, kur jo dar visai nebūta. Šiandien būdami svetur turime progos pamatyti ir jausti, kad visuotinos humaniškos idėjos kituose kraštuose bei tautose yra gerbiamos tik tiek, kiek jos yra naudingos jiems patiems ir priimamos tik jų pačių suprantamu keliu. Tai ypač mums yra ypatingą dėmesį iššaukiantį gyvenimo pamoka.

Vidurio - liberalinė grupė laikydama sau pavyzdžiu Dr. V. Kudirką, kaip nemirštamą mūsų tautai savo darbais ir pačiu gyvenimo herojišku pasiaukojimu, turi tvirtą, tiesų ir nepakeičiamą ideologiją pagrindą tautiškumo bei visuomeniškumo kelyje. Bet visai suprantama, kad ši grupė teisėtai gali didžiuotis šio Didžio Lietuvos nuopelnais tiek, kiek ji yra parodžiusi

noro ir sugebėjimo sekti jo pavyzdžiu. Nepriklausomybės laikotarpyje pačių liberalizmo idėjų įtraukimas dienos pirmuoju klausimu ir jo per daug nerealus supratimas šioje grupėje neišreiškė per didelio valstybinių-tautinių reikalų supratimo. Susilaukiant iš to išplaukiančių mums žinomų pasekmių ne tik savo grupės, bet, daugiau ar mažiau, ir visos tautos nenaudai. Jų studijuojančio jaunimo parodytas noras kairėti taip pat juos gerojai atitolino nuo Dr. V. Kudirkos rodyto Lietuvos kelio. Nežiūrint to, ši grupė vis dėl to iševijoje ir vėl parodo daugiausia supratimo bendrum ir tik Lietuvos humaniškos bei tolerancijos būdo savybes, ieško bendrų jėgų apjungimo efektingesniai Lietuvos atstatymo darbui įgyvendinti. Nėra pripuolamos, reikia manyti, ir kitos smulkesnės, bet vis tik tai charakteringos daugiau šiai grupei žymės: davimas savo vaikams Lietuvos vardų, išlaikymas Lietuvos pavardžių, ieškojimas organizaciniame santykiavime Lietuvos formų papročiuose, tradicijose, ar Lietuvos terminologijoje.

Dar viena, jei skaityti, vidurio grupė, bet mums daugiau žinoma kaip vadistino režimo sekėja, yra turėjusi daugiau progos pasireikšti mūsų valstybinės nepriklausomybės metu. Ši grupė, nepaisydama prigimtų Lietuvos būdo savybių, nevykusiu kopijavimu Europoje pasireiškusį diktatūrinių režimų, įvilko mūsų tarpian stiprų tautinės disharmonijos jausmą, pasireiškusį tiek dvasinių, tiek fizinių jėgų eikvojimu vėliau šiai nelemtai blygbei sulaukyti. Lietuvos istorijos bėgyje brangių laisvo žmogaus gyvenimo būdą, baudžiavą tegavęs iš svetur su svetimomis bajorijos teisėmis ir papročiais, savo dvasios gilumoje išliko laisvę mylinčiu žmogum, savitarpinį bendradarbiavimą pripažindamas jam paveldėto žmoniškumo riboje. Dėl to brukimas iš svetur išgabentų

(Tęsinys 5-me psi)

PURE - DELITE JUICE CO.
Aukščiausios rūšies vaisių sultys.
Kasdien šviežiai pagaminamos ir išvežiojamos į namus. Reguliarus pristatymas kasdien. Skambinkite mums — mes garantuojame būsite patenkinti.
5231 So. Ashland Ave. GR 6-9176.

W. G. GODFREY
Heating contractor
Hot water
heating system installed
Residential — Commercial —
Industrial — City — Suburban
PROspect 6-5300.
8116 S. WESTERN AVE.

WE ARE OPEN!

BORUM BOAT SALES
9015 S. Kedzie Ave.

BORUM BOATS — EVINRUDE
MOTORS — TEE NEE TRAILERS
Coast guard approved Accessories,
Skis, Good used boats.
Come in and see our Opening
Special Sales.

LAW DOWN PAYMENT

Open weekdays to 9 —
Sundays to 5.
NEptun 6-0022.

Nauja mostis ir žo. etės atnaujina
viltį kenčiantiems nuo

Arthritis - Rheumatism

Ši nauja kombinacija, AMERPOL skubiai palengvina sanarių užlegimo sukeltą skausmą, paraudimą ir sumažina skaudančių raumenų sutinimą, kuri sukėlė artritą ir reumatizmą. Mosti, 98c. Tabletes \$3.50 pas jus vaistininką.

OGDEN RADIO
& TV SERVICE CO.

GEO PECHO, HGR.

Specializing in on the premises repairs.

Bring in your set and see it repaired
Save \$ Save \$ SaveHuge stock of fresh tubes and
parts in our shop

Qualified service for

- Admiral • Motorola • Philco
- RCA • Zenith • Silverstone
- Dumont • Westinghouse

HI-FI — STEREO SERVICE

Shop hours: 9 AM — 5 PM Daily.
For home service within the hour call

HEmlock 4-6466.

1645 W. 63rd ST.

REPAIRS ON CREDIT

P I N I G A I

YRA PUIKIAUSIA DOVANA.

Taip sako tūkstančiai žmonių — Sovietų Sąjungoje, kurie gavo pinigus dovanas. — Pinigus taip lengva siųsti.

Viskas, ką Jūs turite daryti, tai yra pranešti mums tikrą vardą ir adresą gavėjo USSR, Jūsų vardą ir adresą ir atsiųsti čekį ar money order. Laikė 2 savaitių, mūsų bankas USSR išmokės pinigus gavėjui specialiu kursu po 10 Rublių už kiekvieną dolerį.

— Gavėjas gauna pilną sumą be jokio atskaitymo. — Nėra maito ar mokesčių ant siunčiamų pinigų, neatsižvelgiant į siunčiamų pinigų sumą. — Jūs galite siųsti bet kokią sumą vienam asmeniui. — Po dviejų savaitių, kada tie pinigai išmokami, Jūs gausite iš mūsų oficialių patvirtavimą, pasirašytą pinigų-gavėjo. Visos perlaidos pilnai garantuotos ir apdraustos. Už patarnavimą imama:

Už kiekvieną sumą —

iki \$50.00 — \$5.00

iki \$100.00 — \$10.00

iki \$150.00 — \$15.00

iki \$200.00 — \$20.00

Nuo didesnių sumų 10%.

....Prašome išsidėmėti, kad mūsų firma turi Bankų ir Apdraudos Departamento leidimą ir bonydta. Tik mes vieni Jums duodame pilną garantiją. Siųskite kiek pinigų giminėms ir draugams Lietuvon ir padarykite jiems džiaugsmo.

GRAMERCY, Dept. NS

744 Broad Street, Newark, N. J.

New Yorko įstaiga

118 East 28th Street, 9 floor

New York 16, N. Y.

New Yorko telefonas MU 9-0598.

4 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL.

—SATURDAY, APRIL 9, 1960

ISIGYKITE LSS LITERATūros FONDO

gražiai išleistas mūsų tautos atgimimą vaizduojančias knygas!

S. KAIRIO, LIETUVA BUDO, 416 psl. — kaina \$5.50

K. BIELINIO, DIENOJANT, 464 psl. — kaina \$6.00

K. BIELINIO, PENKTIEJI METAI, 592 psl. — kaina \$6.00

Knygos kietai rįstos ir iliustruotos.

Isigykite jas įvairių progų dovanoms!

Jas gausite NAUJIENOSE ir Lit. Fonde šiuo adresu:

K. BIELINIS, 70 Fifth Avenue, 9th floor,**NEW YORK 11, NEW YORK****SIUNČIAME Į LIETUVĄ**

Akordeonus, suvamas mašinas, vaistus, maistą, medžiagas ir Jūsų atneštus siuntinius. Didelis pasirinkimas prekių žemiausiomis kainomis. Pvz., 100% vilnos medžiaga paltui 3 jardi ar siutui 3½ jardo, rayon 2 suknelėms 8 jardi, vyriškas ar moteriškas vilnonis megztnis ir 5 rayon skarelės — \$49.99.

Užsakiusiems dvigubą kiekį už \$99.98 pridėsime "Universal" deimantini rėztuką ir "Solingen" plaukams kirpti mašinėlę.

PATRIA GIFT PARCEL CO.

3741 W. 26th St., Chicago 23, Ill.

CRawford 7-2126

(Tęsinys iš 4-to psl.)

vadizmo, lyg baudžiamųjų drausmės priemonių, lietuviui atrodė žemas, užgaunantis jo savigarbą kaip žmogaus ir kaip krašto piliečio paneigiant jam jo pagrindines teises būti pačiam savistoviu šeiminingu savo ir savo brolių krauju iškovotoje laisvoje tėvynėje. Vadizmo pasėkoje atsiradimas valdančiojo ir valdomojo sąvokų, prieinančių net iki to, kad lietuvis ūkininkas gauna nesąmoningo ir nesuprantančio krašto reikalų elemento vardą, nekalbant jau apie negausią darbininkijos grupę, kuri laikoma net kenksminga valstybei mažuma ir tokiu būdu ji tiesiog pastumiami mūsų tautos interesams priešingos komunistinės kolonos link. Atrodo, lyg ir mūsų sudėtų krašto atstatymui pastangų pasityčiojimui per tą vos keilolikos metų savarankaus valstybinio gyvenimo laikotarpį patriotizmo sąvoka vadizmo pastangomis pasidarė karininko, aukšto valdininko, atseit, lietuviško pono, monopoline preke eilinį krašto gyventoją paliekant izoliuotą nuo krašto reikalų, jokiems netikėtumams nepasiruošusi, išlaikytą iki paskutinio momento be reikiamos orientacijos — disorganizuotą. Paskutinė mūsų krašte vykusios tragikomedijos scena yra aiškus šių įvykių rezultatas: — kai atriedant į kraštą komunistų okupacinės armijos tankams tautos vadas daro skubius žygius ir pabėga į užsienį, krašto gyventojas su ironija piešia ir apdainuoja pasiraitytoms kelnėms per širvintos upelį brenantį į Vokietijos pusę tautos vadą, lyg vis dar nenujaušdamas, iš kurios pusės ateina mūsų kraštui tikrasis pavojus.

Nemanau čia užgauti padoraus lietuvių kario, ar lietuvių tarnautojo vardo. Mano anksčiau paminėti išsireiškimai teličia tuos asmenis, kuriems čia išsivijoje jau net Vasario 16-tosios atminimas nėra rimties ir paguodos bendra tautinė šventė, o ji pradeda panaudoti savo grupiniams interesams ir visuomenės skaldymui pabrėžti.

Didžiausia dalimi tik dėl šios grupės kaltės neturėję progos vystyti tautinio solidarumo mums suprantama laisvo demokratinio santykiavimo prasme savame krašte, šią savitarpio nesutarimo ydą su pačiomis blogiausiomis pasėkomis parsinešime ir čia išsivijon. Ir vietoj to, kad šie vadizmo palikuonys rodytų bet kokį atsakomybės jausmą, jie ir čia gyvena Mindaugio laikų patriotizmu, stengdamiesi skaldyti, bet ne apjungti mūsų krašto vadavimui reikalingas jėgas. Jie net viešai paneigdami dar Lietuvos pagrindyje susidariusio organo veiklą, esančią kartu ir lietuviškų grupių bendradarbiavimo simboliu, tuo pačiu atsisako priduoti savo veiksmams bet

kokio atsakomybės jausmo. Jiems brolių šauksmas iš už geležinės uždangos, reikalaujantis suglaudinti lietuvių gretas svetur, kad tėvynės laisvinimo darbas būtų spartesnis ir darnesnis nėra įpareigojantis. Jų gyvenama dar ir dabar obalsiu: geriau nieko neįmokyti, kad nereiktų nieko užmiršti.

Taigi štai, peržvelgę maždaug tik bendrais bruožais savą tautinę bendruomenę pagal jos sudedamąsias organizacines dalis, matome, kad šiandien, nors mes ir kalbame ir šokame ir dainuojame lietuviškai, bet dar ne visur pajėgiame galvoti lietuviškai. Jei istorijos bėgyje mūsų charakterio humaniškoji savybė ne visur pasižymėjo tautos veržlumu ginant savas tautines vertybes nuo svetimųjų, tai dabar ir vėl svetimų ideologijų įtakoje puoselėjame daugiau tai, kas mus skiria, bet ne tai, kas mus jungia. Savo nueitu keliu nepilnai pateisiname mūsų tautinio atgimimo ir laisvės kovotojų viltis, siekiančias atstatyti mūsų tautos teisę laisvai gyventi laisvų tautų tarpe. Savo darbais mes patys pastatome savo tautos likimą į atsitiktinių galimybių eilę, bet ne į planingai paruoštą, apgalvotą ir realių. Šitoks neigiamas pavyzdys vyresniųjų negali likti be pėdsakų jaunajai kartai. Jie, nepaveldėję ir neįgiję atitinkamos pagarbos savo tautinės prigimties savybėms, ima jas lengva ranka perkainuoti

daug kur priedami net prie visiško jų nuvertinimo. Dėl to Vyt. Doniela anksčiau minėtam referate prieina prie tokių išvadų, kad lietuviybę jau tik senais laikais sudarę liaudies šokiai ir dainos, ... ir nesąvertės apsistoti net prie 1939 metų jos išreiškiančių formų. O tuo netikintiems sarkazmo formoj pareiškia: "o gal dar lietuviškesnė bus pagoniškoji lietuviybė?" Toliau jis, daleisdamas, kad aukštesnės įtampos kultūra turi suvalgyti žemesnės įtampos kultūrą, kad lietuviai esą per daug konservatyvūs ir dėlto dvasiniame pasaulyje likę nurašinėtojai, epigonais, niekada nėjusiais su pirmosiomis bangomis...

Kai dėl paskutinių teigimų, atrodo Vyt. D. netektų nuogąslauti dėl kultūrinės persvaros gyvenant krašte, kur visa tai ką mes vadiname kultūra, yra paveldėta iš senosios Europos. Dėl to nemanyčiau, kad čia, kalbant apie dvasinę kultūrą, V. D. būtų turėjęs galvoje šiam krašte populiarią jazz'o kabaretinę muziką, maitinančią "teenage'erių" mases, ar "lovestor'ių" kriminalistiką, dominuojančią šio krašto literatūroje. Mums, įskaitant ir jaunąją kartą, tiesioginiai, ar netiesioginiai jaučiantiems dar europinės kultūros įtaką, te lieka pasistengti išsaugoti savas dvasines vertybes nuo mechanizuotoj civilizacijoj pasireiškiančio dvasinio žmogaus nužmogėjimo. Jokiais argumentais neparemiama V. D.

(Tęsinys 7-me psl.)

LYGINAM IR TRESIAM ZEME.

Pasėjam Marion Blue žolę — iškertam medžius. Patarnaujame visose miesto dalyse. Veltui apskaičiavimai — garantuotas darbas.

DANDEE TREE & LANDSCAPING SERVICE

1449 N. Bosworth

SPaulding 2-6421

NELAUKITE -
RYTOJ GALI BŪTI PERVELU!

Jei norite užsitikrinti nuo ugnies namus, baldus, automobilius, ar šlaip ką apdrausti, reikalaukite agento, arba brokerio, kad jis parūpintų jums polisą per mūsų kompaniją. Nelaimelį lėtikus, neturėsite jokių nemalonumų.

"Mes esame pirmaklasiai nariai Chicago Board of Underwriters"

O'MALLEY & McKAY, Inc.

222 WEST ADAMS STREET

KAMBARYS 1043

Telefonas: Central 6-5208

Generaliai Agentai šių Kompanijų:

COLUMBIA INSURANCE COMPANY
PEARL ASSURANCE COMPANY
LUMBERMEN'S INSURANCE COMPANY
MASSACHUSETTS FIRE & MARINE INSURANCE CO.
MICHIGAN FIRE & MARINE INSURANCE COMPANY
AMERICAN AUTOMOBILE INSURANCE CO.
MASSACHUSETTS BONDING & INSURANCE CO.

SIUNTINIAI Į LIETUVĄ

Pasiųskite Dovanų Velykoms

Geriausiam patarnavimui pasirinkite seniausią bendrovę Chicagoje, kuri jau nuo 1947 metų pati turi pasirašiusi sutartį su Inturistu Maskvoje.

NEMOKAMA VIETA AUTOMOBILIUI PASTATYTI

Prašykite naujo katalogo.

Didžiausias pasirinkimas geros rūšies prekių.

TELEFONUOKITE:

Phone:
WA 2-9354CENTRAL
PARCEL
SERVICE,
INC.220 S. State St.
Chicago 4, Ill.

5 — NAUJIMOS, CHICAGO 8, ILL. — SATURDAY, APRIL 9, 1960

FASANO PIZZA
fast deliveries southwest
HRS. — Sun., Thue., Thurs.
6 A.M. — 1 A.M.
Fri. & Sat. 6 A.M. — 3 A.M.
Steaks - Chicken - Ribs - Spaghetti
Mostaccioli - Ravioli - Fish-Shrimp.
HEmlock 6-1777. 6606 S. KEDZIE

WESTERN
CURRENCY EXCHANGES
Daily Auto License Service.
Checks cashed — Money orders.
INCOME TAX SERVICE
6254 SO. WESTERN AVE.
7054 SO. WESTERN AVE.

ANDERSON PHOTO
Wedding Portraits
Baby & Child Photos
Family Record Plan Member
Confirmation & Holy Communion
Photos
For appointment call PR 6-1314
7120 S. ASHLAND

SLOAN'S DEPARTMENT STORE
Pilnas pasirinkimas vyriškų, moteriškų ir vaikams rūbų, duoda visai Jūsų šeimai galimybę gražiai pasipuoti už žemiausias kainas. Kalbam lietuviškai
7042 SO. WESTERN AVE.
Phone: PRospect 8-9210

BRIDGEPORT
CURRENCY EXCHANGE
Daily Auto License Service.
Checks cashed — Money orders.
INCOME TAX SERVICE
748 WEST 35th STREET

LORD JEWELERS
DIAMOND DEALERS
• Imports
• Repair svse.
• Nat'l adv. branda
DIAMOND LIGHT SCOPE
Phone inquiries receive prompt attention
6251 S. Kedzie — WA 5-4010

CALUMET AUTOMATIC
TRANSMISSION
1234 - 150th St. Hammond, Ind.
Automatinės transmisijos įvairių modelių ir rūšių mašinoms — garantuojamos
Veltui apskaičiavimai.
Skambinkite WEStmore 1-5232

Siuntiniai į Lietuvą

Patarnavimas nuo \$5 iki \$9.50.

Overseas Cargo Co.

514 W. Pershing Rd. (39th St.)

CHICAGO, ILLINOIS

Tel.: OA 4-9079

Vedėjas P. NEDZINSKAS

CHICAGO SVARIAUSIAS IR
MODERNISKAUSIAS DARZAS
BUČO DARŽAS
WILLOW WEST INN
AND PICNIC GROVE
83rd and Willow Springs Road
WILLOW SPRINGS, ILL.

PERKRAUSTYMAI
MOVING
Leidimai — Pilna apdrauda
ZEMA KAINA
R. ŠERENAS
2047 W. 67th Pl. WAlbrook 5-8063

IŠ TOLI AR IŠ ARTI PIGIAI

PERKRAUSTAU
(MOVING)

BALDUS IR ĮVAIRIUS DAIKTUS
Perkraustymas saugus, greitas ir tvarkingas. Viskas apdrausta.

ANTANAS VILIMAS

3415 So. LItuanica Ave.

CHICAGO, ILLINOIS

Tel.: FRontier 6-1882

GRADINSKAS

NEMOKAMAI

MEGAFONAI —
TAPE RECORDERS
Išmėginimui namuose.
TV, Radijai, Hi-Fi, Pardavimas
ir taisymas
J. G. Television Co., 2512 W. 47 St.
FRontier 6-1998
Atdara kasdien. Sekmad. uždaryta.

MŪSŲ ŽINGSNIAI

Leidžia Santara ir Sambi Šviesa Chicagoje.
Redaguoja: Rita Kavolienė
Medžiagą siūsti: 5635 W. 22nd Pl., Cicero 50, Ill.

3 METAI

NR. 9 (86)

LIBERALIZMO PARADOKSAS

Prieš keletą metų išsvijojus visuomenėje virė gana karštos diskusijos dėl liberalizmo. Jo esmės ir vertinimo klausimais buvo pasisakoma įvairiausiuose laikraščiuose ir žurnaluose, tiek asmenų, save laikančių liberalais, tiek liberalizmo priešų. Stasys Yla net parašė eilę straipsnių *Drauge* ir *Aiduose*, kuriuose jaunesnieji liberalai rado liberalizmą atvaizduotą taip neatitinkančią jų pažiūrų, kad... turėjo būti parašytas ir išleistas *lietuviškasis liberalizmas*.

Atrodė, kad šią knygą išleidis, turėjo užvirti dar karštesnės diskusijos liberalizmo klausimu. Jei anksčiau apie liberalizmą reikėjo kalbėti daugiausia iš galvos, arba pasiremiant svetimais autoritetais, arba cituojant atsitiktinius vieno ar kito asmens pasisakymus, tai dabar jau buvo galima klausimą studijuoti iš sistematiškai surinktos medžiagos, iš vienuolikos žmonių apgalvotų pasisakymų. Bet gal kaip tik tai ir nuzudė tolimesnes diskusijas. Nes dabar, apie liberalizmą kalbant, reikia disciplinuotai galvoti ir turėti mintyje kitų galvotą, specialiai nukreiptą šin klausiman.

Ar tai reiškia mūsų "inteligentijos" nepajėgumą abstrakčiai galvoti, ar "ideologinio amžiaus" mūsų visuomenėje užbaigą. *Lietuviškasis liberalizmas* nesukėlė audrų, nors savo turiniu jis ir yra metęs išsukimą ne vienam populiariam galvosenos būdui. Buvo tik dvi recenzijos, knygą iš esmės nagrinėjusios — Antano Kučio konservatyvi demokratinė *Naujienose* ir I. K. S. *Ateityje* — ir pastaroji, užuot radikaliai atsakiusi, praeityjų laikų ideologinių diskusijų pavyzdžiu, buvo draugiška ir greičiau iškėlė ir patiems knygos autoriams kylančias problemas.

Kas galėjo 1911 metais manyti, kad *lietuviškasis liberalizmas* kada nors bus *Ateityje* liberaliai analizuojamas! Tai, viena vertus, jaunosios kartos liberalėjimo liudijimas. Tai, kita, gal būt, ideologinių diskusijų amžiaus antkapis. Jei pirmąjį galėtume laikyti sveiku reiškiniu, tai antruoju patenkinti negalime būti.

B. V.

Keltas iš rojaus (3)

AMERIKONAS

Gabrielius Gedvila

Vytas dar nebuvo apsisprendęs, ką studijuos. Svyravo tarp fizikos ir literatūros. Atėdęs jėgą savo plunksnoje, linko į literatūrą. Užklaustas tėvo, atsakė nežinąs. Gal literatūra?

"Nekrėsk juokų, mano sūnus ubagu nebus. Studijuosi inžineriją."

"Aš jau ne vaikas, kad tu galėtum man įsakinėt, kaip savo gyvenimą tvarkyt."

"Kieno pinigai? Ar tu juos užsidirbai?"

Galėjosi tėvas tokio kategoriško pasakymo. Jo intencijos buvo geros. Per daug skurdo matė, kad galėtų sūnui leisti sugadinti savo gyvenimą. Inžinerija — realus mokslas. Visur inžinierių reikia. Reikės jų ir Lietuvai atstatyti.

Užimtos dvi aiškios pozicijos. Nenusileido sūnus. Nenusileido tėvas. Gi pagaliau reikia išlaikyti tėvišką autoritetą; čia jau principo klausimas.

Jei pirma Vytas buvo apatiškąs lietuviškosios kolonijos gyvenimui, tai dabar jis jo nekentė.

Jam buvo pikta klausytis pas motiną užkliūnančias papapijos pletkininkes apmasant kiekvieno žmogaus džiau-

gsmus ir nelaimes. O pas amerikiečius tikrai to negalėjo būti.

Kada motina pradėdavo kitiems pasakoti, kokie pasitvirtintys ir įtakingi jie buvo Lietuvoje, pagiežos jausmas nugulėdavo pasididžiavimą, kurį seniau būtų jautęs, klausydamasis tokių kalbų.

Tėvas tebuvo paprastas karininkas, o motina miestelio kepėjo duktė.

Tušti atrodė tėvo pamokslai apie patriotiškumą, apie nekultūringumo jūrą, kurioje skęsta Amerika, apie jo organizacijų svarbą.

Juokingi jam atrodė organizacijų susirinkimai. Per rinkimus vieni kandidatai atsiskinėjo, nes tingėjo veikti, kiti sekė jų pavyzdį. Net ir tas, kuris norėjo būti išrinktas, jautė pareigą atsistoti ir bejėgišku balsu atsakyti kandidatūros arba bent sėdėdamas kaimynui išaiškinti savo nenorą būti renkamu. O mokykloj kiekvienas veržėsi būti renkamas ir vedė rinkimines kampanijas.

Jis nutarė atsiskirti nuo lietuviško gyvenimo, kai tik įstos universitetan.

Gimnaziją baigė vidutiniškais pažymiais ir su Bil'iu įs-

tojo į tą patį universitetą. Bil'is studijavo žurnalistiką, Vy-tas inžineriją.

Namuose taikos nebuvo.

Santykiai buvo gana oficialūs. Motina, iš pradžių aiškiai palaikiusi tėvą, sūnui neatsiprašant ir nededant pastangų susitaikyti, sušvelnino savo laikyseną. Ne kartą graudino sūnų, kad susitaikytų. Bet Vytas neatsileido. Kartą net skilimą paaštrino.

Tėvas prikišo, kad Vytas niekad neįstojų ir nei nebاندė įstoti į kokią lietuvišką jaunimo organizaciją.

"Pasakyk man, kodėl aš turėčiau eiti į jas?"

"Užtai, kad esi lietuvis".

"Kad aš gyvenu Amerikoje".

"Ar tavo tėvynė ten, kur tu duoną gauni?"

"Ji ten, kur aš žadu gyventi. Ar tavo tėvynė nebūtų čia, jei jaustumėis kaip namuose?"

"Niekuomet. Aš neparsiduočiau. Aš lietuvis, nes mano kūne teka lietuviškas kraujas".

"Tu lietuvis todėl, kad neturi pasirinkimo. Matau, tėve, tu bijai apie tai pagalvoti".

"Bijau? Ko man bijoti?"

"Bijai. Kodėl tu nori primesti man savo įsitikinimus? Tik todėl, kad pats nesi jais tikras."

Tėvas nieko neatsakė. Jautėsi nepaprastai įžeistas.

Buvo metęs darbus ir todėl universitetas tapo jo namai. Skaitykloje jis ruošdavo pamokas, nors, teisybę pasakius, tokį darbą nelabai ruošimu buvo galima vadinti. Seniau mėgtus dalykus, kaip matematiką, praleisdavo pro pirštus. Mokyklos knygas pavartydavo tik prieš egzaminus. Daug laiko praleisdavo skaitydamas Maugham'ą ir Camus, žavėjosi Riesman'u ir Fromm'u, išstudijavo racionalistus, liberalus ir egzistencialistus.

Tačiau skaitytus dalykus nelabai galėjo apmastyti ir suvirškinti, nes po keturių savaitių studijavimo įsijungė į amerikiečių studentų korporacijinį gyvenimą. Čia pokalbiai sukosi apie mažiau komplikuotas temas.

Dalyvavimas Beta-Deltoje, kaip priklausymas vaistinės grupei, buvo įdomus ir nekomplikuotas. Skirtumas buvo tas, kad vaistinės "gengei" jis niekad nesistengė vadovauti, o čia stengdavosi išnaudoti kiekvieną progą pasirodyti. Neužmiršdavo, kad yra tik "fukasas". Bet keli laimėjimai jį paskatino.

Pasitarnavo jo natūralūs talentai. Pokalbiuose buvo aiškus, įdomus. Nesuabejodamas savim, galėjo apvaldyti kiekvieną situaciją.

Buvo fiziškai patrauklus, aukštas, stambus blondinas. Atrodė vyresnis negu buvo. Todėl per korporacijos balius buvo laukiamas ir šiltai sutinkamas.

Be balių, kartais didesnio masto, kartais tik mažų susibūrimų, nebuvo galima apsi-

eiti nei vieno savaitgalio.

Penktadieniais buvo atvežama bačka alaus ir po stalų pastatoma stipresnių dalykų. Netruko ir merginų, nors jų pačiame universitete nedaug matėsi. Dalis iš to pačio universiteto, kitos iš gretimų. Paįvairinimui — keletas modelių ir sekretorių.

Bendravimas buvo mažiau formalus, negu europietis būtų įpratęs stebėti, bet nebuvo tiek neformalus, kad reikėtų rūpintis šeštuoju įsakymu. O devintojo laužymas buvo nusižengimas prieš korporacijos etiketą.

(Bus daugiau)

DARBAI IR ŽYGLIAI

Jono Gibaičio laišką, ginančią Lietuvos teises į Vilnių ir į Adomą Mickevičių, išspausdino *Chicago Sun-Times*. Laišku buvo atsiliepta į anksčiau toje pat vietoje pareikštas lenkiškas pretenzijas.

Algimantas Keželis paskirtas Amerikos Lietuvių Komiteto Gub. Strattono Pergalėi vice - pirmininku. *Vladas Adamkavičius* — sekretoriumi. Nebūtinai pritardami respublikonų partijai, turime tačiau pasidžiaugti, kad lietuviškoji jos atstovybė daugiau atkreipia dėmesio į jaunosios kartos iniciatyvą negu demokratų partijos lietuviai.

Nijolė Remeikytė perėmė Studentų Santaros centro valdybos sekretorės pareigas.

Leonas Narbutis kalbėjo lietuvių literatūros klausimais jaunesniųjų Čikagos studentų santariečių sekcijai, susibūrusiai pas Rūtą Čeputaite.

"Metmenų" žurnalo administracija, pasilikusi tik su penkiomis pirmojo numerio egzemplioriais, prašo platintojus, turinčius neparduotų numerių, juos gražinti administracijai. O pardavusieji prašomi iki balandžio pabaigos su administracija atsiskaityti, šiuo adresu: Ramojus Vaitys, 926 Hinman Ave., Evanston, Ill.

Seimo nariai atvyks

į posėdį

Gegužės 14 dieną Jaunimo Namų didžiojoje salėje įvyks Lietuvos Steigiamojo Seimo 40 metų sukakties minėjimas. Minėjimas yra kviečiami pačioje Chicagoje ir jos apylinkėse gyvenantieji Lietuvos Steigiamojo Seimo ir vėliau buvusių demokratinių seimų atstovai.

Minėjimą rengia visos Lietuvos demokratinės partijos, Chicagoje sudariusios Lietuvių Demokratinėjų Grupių Sambūrį. Manoma, kad prie šios sukakties minėjimo prisidės ir Amerikos lietuviai demokratai, turintieji gausius klubus įvairiose Čikagos lietuvių kolonijose.

Minėjime svarbias kalbas pasakys prel. M. Krupavičius ir Dr. P. Grigaitis.

Pasveikink savo draugus per "Naujienas"

(Atkelta iš 5-to psl.)

teigimas, kad mes dvasiniame pasaulyje likę tik nurašinėtojai, kai mūsų tauta, teturėjusi progos gyventi laisvu savarankišku gyvenimu vos per porą dešimčių metų, savo literatūrinio pajėgumu atsistojo šalia senų vakarų Europos tautų, yra taip pat tik nevykęs prašmatnesnės medžiagos savo referatui išekojimas.

Sakyti taip pat, kad šiame krašte mūsų tautinės dainos ir šokiai yra jau atgyvenusi priemonė tautinėms savybėms reikšti, kai kitos tautybės, čia būdamos ir savo istorine praeitimi ir tradicijomis daug senesnės ir turtingesnės, šių priemonių neatsisako, tai mums toks V. D. išvadų pristatymas būtų daugiau negu keistas. Kai čia nuo ryto iki vakaro girdi "airiš song" melodiją, ar škotų tautinės muzikos, jų rūbų su įvairiais dzinguliuokais kasdieninę reklamą; kai čia gyvendamas, norint nenorint, prisiverti pamatyti visur reklamuojamas olandų tulpių šventes (festivalius), jų tautines dainas, šokius, rūbus, ornamentiką, jų tautiniais rūbais puošiamas lėles, suvenyrais virtusias olandiškas klumpaites ir visa kita. Kai net ir biznyje, pvz. jei nori paragauti tikro bravoro kvapu garuojančio alaus bokalą, gausi jį čia pat prie bravoro esančioje svetainėje, kur ir jos įrengimas ir sienų užrašai ir baldų forma ir padavėjų tautiniai rūbai ir pats rankoje laikomas bokalas tau viaši tiksliai savo vokiškumu primins vieną iš Bavarijoje lankytų ar matytų alinių (bierštubių). O pagaliau, jei pakeliasi kartu su amerikiečiais vienoje ekskursijoje, tu dainuosi kartu su jais anglosaksiškos kilmės, ne naktiniuose klubuose girdimas, bet aukštesnėse mokyklose mokytas dainas, virtusias taip pat amerikiečių tradicinėmis ir kartu tautinėmis. Jų žodžius ir melodiją rasi ekskursijos vadovo įteiktame kelionės tvarkaraštyje. O sustojus viešbutyje, vakare prie lauke degančio laužo ir spe-

cialiai paruoštos vakarienės, kalniečių muzikai grojant ir mandagiai ekskursijos vadovo paprašytas, šoksi kartu su visais amerikiečiais jų tautiniu šoku virtusį "squaredance" ir jausi maloniausią prisiminimą iš savo kelionėje turėtų įspūdžių. Tas pats ir su kiekvienos kitos tautybės atstovu šiame krašte, ar jis būtų italas, lenkas, vokiečis, meksikietis, ar kuris kitas — visi didžiuojasi savo praeities turtu, savo tautos tradicijomis, jų neatsisakdami ir reikiamoj formoj jas pareikšdami. Dėl to koks būtų pagrindas lietuviai atsisakyti savam tautiškumui pareikšti tų priemonių, kurių neatsisako anglosaksiškos kilmės atstovas, škotas, olandas, ar ir kurios nors kitos tautybės. Ar lietuvių tautinės savybės pagal V. D. siūlomą receptą turėtų šiame įvairių tautybių katilė suvirinti ir išnykti pirmiausia. Jei ne, tai kodėl manoma, kad net 1939 metais naudota savo tautiniam savitumui išreikšti forma šiandien turėtų būti pasenusi?

Kodėl jaunimas vietoj siūlomų naujenybių nekelia arčiau su lietuvių surištų klausimų? Pav., dėl ko lietuvių tauta savo tautinius papročius ir savo tautinius rūbus teišsaugojo tik scenai, kai pas kitas tautas tai galime rasti ir kasdieniniame gyvenime? Dėl ko visos tautos skiriasi savo asmeniniais vardais ir pavardėmis, o dėl ko lietuviai prisimėmęs jam svetimų primestus vardus juos nešioja ir iki šiai dienai, nelyginant lyg tą baudžiavos laikų grandinę, kuria jis anksčiau buvo rišamas šiandien jis ją nešioja papuošalo vietoj? Jaunimui nekyla klausimas taip pat dėl ko atkūrę savo valstybę neieškojome ir nevystėme mums charakteringų tautinių papročių tiek šeimoje, ar viešame gyvenime, bet greitai pasisavinome mūsų kadaise istorijoje neatjungiamo kaimyno manieras? Prisiminus visa tai, jei ne ką daugiau, tai mažų mažiausia padės suabejoti lietuviško charakterio konservaty-

(Tęsinys 8-ame pusl.)

NAUDINGOS KNYGOS

LYTIES GARBINIMAS, istoriniais faktais paremta studija, lyties dievų paveikslai, 144 psl. Kaina \$1.50
SVENTRASČIO TIKROVĖ, realistinė pažiūra į Bibliją, moderniška jos interpretacija, 156 psl. „ \$1.50
KUNIGŲ KOVA UZ DAUGPATYSTĘ, 204 pusl. „ \$1.50

Gausite visas knygas, jei \$3.00 pasiųsite šiuo adresu:

Mr. T. KUCINSKAS, 740 West 34th St., Chicago 16, Illinois.

PASIMATYKIT SU STANLEY LITVINU

APIE SAVO NAMO
INSULIACIJOS PROBLEMAS.

Dabar yra laikas tinkamai įrengti savo namą vasarai ir žiemai.

Mes turime išdirbtą reputaciją pilno pasirinkimo A-1 rūšies stako lentų ir namams materiolių.

CARR-MOODY LUMBER COMPANY

3039 SO. HALSTED STREET

Tel.: VICTORY 2-1272

STANLEY LITVINAS, Mgr. — LIETUVIAI SALESMONAI.

INTRODUCING
The Sensational New...
EUREKA
Mobile Aire Model 1010

SLEEK—SLIM
Easy To Carry

ONLY 8½" HIGH
ROLLS EASY
Can't Tip

With NEW EXCLUSIVE

Vibra-Beat CLEANING ACTION
CLEANS 3 TIMES FASTER

Beats! Sweeps! Suction Cleans!

For the first time, powerful air-driven "Vibra-Beaters" shake the rug—loosen, dislodge embedded dirt. Cleans 3 times faster.

SPECIAL THIS WEEK!
EUREKA
Model 860-A
\$48.88 with tool
Mfr's original \$79.98

DELUXE 10-PIECE SET
CLEANING TOOLS
NEW UNBREAKABLE HOSE

SMALL DEPOSIT
\$1.25
per week
MONEY BACK
GUARANTEE

GLASER'S FURNITURE & APPLIANCE CO.

5115-5123 So. Kedzie Ave.

P.Rospect 6-1790

OPEN MONDAY AND THURSDAY EVENINGS

Chicago Savings & Loan Ass'n

Pasidėkite taupomus pinigus į bendrovę, kuri per 35 metus saugiai ir pelningai tarnauja lietuviams. Bendrovę, kuri nuo pat įsikūrimo, 1924 metų, visada išmokėjo taupytojams pilną indėlių sumą su augštu dividendu. Chicago Savings bendrovės 35 metų rekordas — iš indėlių saugumo ir našumo atžvilgiu yra aiškus įrodymas, jog bendrovės reikalai visada buvo ir yra rūpestingai ir tvarkingai vedami, vedami taip, kad per 35 metus mūsų taupytojai visada galėjo gauti nemažiau kaip 3% ir daugiau dividendų, kada per daug, daug metų didžiama įstaigų mokėjo tikrai 2% ir 2½% nuosimčius. Taigi kaip matote negalite rasti saugesnės, patogesnės ir pelningesnės įstaigos pasidėti taupinys, nors nekurie skelbiasi esą tvirčiau ir saugiau.

Tėvų atydai — Atidarykite sąskaitą mūsų specialiam College-Bonus taupymo skyriuje savo vaikuiams. Atidarykite jiems duris į aukštesnį mokslą, pelningesnę ir laimingesnę ateitį. Šis skyrius moka ekstra augštus dividendus. Metinės laimėjimų dovanos, metinės varduvų dovanėlės ir kiti to skyriaus taupymo vaikams ir jaunuoliams siurpryzai. Dėl pilnesnių informacijų matykite mus. Turtas \$37,000,000.00.

CHICAGO SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION

6245 SO. WESTERN AVE.

CHICAGO, ILLINOIS

Tel.: GRovehill 6-7575

Atdara: Pirmadienį nuo 12 iki 8, antradienį nuo 9 iki 4, ketvirtadienį ir penktadienį nuo 9 iki 8. Trečiadienį uždaryta visą dieną, o šeštadienį nuo 9 iki 12:30 val. po pietų.

Visi tyli dėl Jurgio Gliaudos kalbos

Trečią "Draugo" konkursą laimėjęs teisininkas Jurgis Gliauda pasakė keliais atžvilgiais gana įdomią kalbą premijos atsiėmimo proga. Jis specialiai atvyko iš Kalifornijos, kad galėtų dalyvauti "Draugo" suorganizuotam vakare.

Premiją laimėjusio autoriaus kalbos pasiklausyti susirinko keli šimtai čikagiečių. Susirinkusiųjų tarpe buvo daugiau negu šimtas lietuvių inteligentų. Vieni jų domisi rašytu žodžiu, o kiti šiaip jau aukštus mokslus baigę lietuviai. Man neaišku, kodėl jie iki šio meto tyli?

Man atrodė, kad visa eilė lietuvių inteligentų turėjo Jurgio iškeltais klausimais pasisakyti. Labai retas mūsų tautietis išdrįsta pasakyti viešai tokius dalykus, kuriuos susirinkusiems pasakė p. Gliauda. Esu tikras, kad nei vienas nesitikėjo tokių dalykų iš ka-

talikiškas premijas laimėjusio autoriaus.

Visi jautėmės, kaip iš pirties išėję. Buvome kviesiti į literatūros šventę, kiekvienas sumokėjom įžangą, o čia mums iš peties, kad tėškė, tai tėškė... Maniau, kad tuojau po to įvykio spaudoje pasigirs atbalsių. Bet nieko nesimatė.

Dar arčiau pasijaučiau, kai po trijų savaitių "Drauge" perskaičiau J. Gliaudos kalbos atpasakojimą. Kiekvienas inteligentas, kuris girdėjo Gliaudą kalbant, žino, jog tai nebebuvo jo kalba. Kodėl pats Gliauda tyli? Kodėl jis neduoda tikslaus savo kalbos nuorašo? Kodėl niekas neatsiliepia į "Drauge" paskelbtą tariamą jo kalbos tekstą. Man norėtųsi, kad inteligentai tuo reikalu pasisakytų. Būtų gera, kad ir žurnalistai, mokydami jaunuosius, šį pavyzdį išnagrintų.

Stefonas Padvaiskas

Nauja žmogaus išsivystymo teorija

Zmogus parėjo iš jūros: delfinas jūroj pasiliko

Kad žmogus, kaip ir visa gyvybė, išsivystė vandenyje, panašiai į uodus, visa evoliucijos raida rodo. Bet kad žmogaus prototipas, norėdamas išmukti stačias vaikščioti ir galvoti, buvo milijonui ar kiek metų iš sausumos nusidangięs į vandenį, tokią teoriją iškėlė žymus britų mokslininkas, Oxfordo universiteto zoologijos ir palyginamosios anatomijos profesorius, Sir Alister Hardy.

Prof. Hardy, praleidęs didesnę savo amžiaus dalį studijuodamas jūrų gyvūniją, sako, kad prieš gerą milijoną metų kuri nors beždžionių gentis, aplinkybių verčiama, nusikėlė į jūras (o gal jūrų buvo apsupta), kur per ilgus amžius neteko plaukų, kaip kad jų neteko kažkada žeme vaikščiojusios bangžuvės. Plaukų liko tik ant galvos, kad apsaugotų smegenis nuo saulės spindulių. Braidydami okeanų pakraščius, tie beždžionžmogiai išmoko vaikščioti stati, ko niekuomet neįmoko sausumo beždžionės. Baieškant jūrinių kaušelių ir kitokių skanėstų, susiformavo jų rankos; kaušeliams pramušti jie pradėjo vartoti pirmuosius įrankius, būtent akmenis. Vėliau išsugalvojo kylius kaušeliams atplėšti, ir kitus pirmykščius įrankius. Turėdami įrankius, jie pradėjo daugiau galvoti, ir tuomet vėl galėjo grįžti į sausumą, iš kurios buvo atėję,

grįžti kaip žmonės.

Einant tuo vandens "krištoto" keliu toliau, atrodo, kad ne visi tie vandenžmogiai besugrįžo į sausumą, o kaip ir bangžuvės nuėjo žuvų evoliucijos keliu, ką rodo kita labai intriguojanti teorija.

Seniai jau buvo žinoma, kad delfinai (delfinai, porpoises) yra gudriausios ir, gal būt, išmintingiausios žuvis. Paskutiniiais metais su ta žuvų veisle padaryta labai nuodugnių tyrinėjimų ir gauta sensacingų išvadų. Amerikos laivyno neurofiziologas, dr. John C. Lilly, ketverius metus tyrinėjęs delfinus, padarė išvadą, kad tai yra visų išmintingiausių gyvūnijų žemėje. Pavyzdžiui, delfinai, tik vieną kartą parodžius, išmoksta operuoti tam tikrus žaidimų aparatus, kai išmintingiausios veislės beždžionėms — šimpanzėms tenka rodyti tuziaus kartų, ir net žmonėms dažnai tenka keletą kartų demonstruoti, kol išmoksta.

Dr. Lilly ištyrė, kad delfinai turi ir savo kalbą, kuri esanti labai sudėtinga, iš įvairiausių švilpavimų, šnipsėjimų, aiškėjimų ir unksėjimų. Deja, dr. Lilly ligi šiol neįmoko su jais rasti bendros kalbos, gal būt, labiau dėl to, kad delfinų "kalboje" esą daug labai aukštos frekvencijos garsų, kurių žmogaus ausis nebeįstengia pagauti.

Deja, delfinams, pripažįsta ir pats dr. Lilly, nežiūrint, kad jų smegenys yra labai aukščiau išvystyti ir surangyti visai pa-

(Tęsinys iš 8-to pusl.)

jau pradėdami savo darbo valandėle kartoja:

"I pledge allegiance to the Flag of the United States of America and to the Republic for which it stands,"...

jie būdami vos 5 metų amžiaus jau pratinami savo meilę pirmoj eilėj nukreipti ne kuriai nors konfesijai, ne kuriai politinei ideologijai, bet savo kraštui, kuriame jie gimė, kuriame jo tėvai ir senukai gyvenė.

Tai maža smulkmena, kuri nesulaukia mūsų atitinkamo dėmesio. Smulkmena, kurios ir šiandien nepajėgtų "suvirškinti" nei mūsų pasaulėžiūrines, nei kai kurios politiniai-ideologines grupės. Ta pati smulkmena, kuri daug ką nulėms mūsų ateities vingiuotam tautiško kelyje.

Alg. Vainius

našiai kaip žmogaus, — jie jais niekuomet neturės progos pasinaudoti. Gyvendami vandenyje, jie negali išrasti ugnies; neturėdami rankų, jie negali valdyti įrankių, todėl negali išvystyti savo civilizacijos ir kultūros. O neturėdami savo literatūros, negali perduoti ateinančioms kartoms savo

tradicijų. Negana to, jie negali pasidirbti atominių bombų ir grasinti savo gentainiams delfinams kituose vandenynuose...

GARAŽAI

BRENNAN PASTATO
BET KOKIO DYDŽIO

Maži mėnesiniai išmokėjimai
FHA finansuoja

SENUM PERSTATOM

Geriausios medžiagos
pavyzdingas darbas

SEZONUI NEPRASIDĖJUS,
ŽEMOS KAINOS

Perkam tiesiai iš
medžio sandėlių

PHONE BI 2-2544

MAIL COUPON

Brennan Builders
5859 W. Ogden Ave.
Cicero 50, Ill.
Dept. N.

I am interested in:

Garage Remodeling

NAME .....

ADDRESS .....

TOWN .....

PHONE .....

At last! The first
really new
home heater in 20 years!

the new

Universal

CONSTANT
COMFORT
GAS HEATER

for LP or city gas

So revolutionary
it can only be
compared with central heating!

- Guarantees constant comfort floor to ceiling!
- Ends drafty off-and-on heat blasts!
- Heats only freshly filtered air!
- Reduces fuel costs—maintenance bills too!
- Fiberglass insulated cabinet stays cool, safe to touch!
- Handsome modern design adds to the beauty of your home!

COME IN TODAY!

GLASER'S FURNITURE & APPLIANCE CO.

5115-5123 So. Kedzie Ave. Prospect 6-1790

OPEN MONDAY AND THURSDAY EVENINGS

INCOME TAX SERVICE

- Paruošia paprastas ir sudėtingas (nuosavybių savininkų, biznierių) mokesčių blankus.
- Atlieka knygvėdybą.
- Sutvarko užsilikusias knygas.

PRANAS SALEMONAVIČIUS
504 West 33rd Street (netoli Normal Avenue)
Susitarimui tel.: Victory 2-3486

Atdara kasdien nuo 10 val. iki 9 val. vakaro, įskaitant šeštadienius ir sekmadienius.

25 METŲ PATYRIMAS
ZEMOS KAINOS

HE SHALL HAVE MUSIC

Bavariai mėgsta lėles, kurias įvairių švenčių ir minėjimų proga dalina giminiociams ir pažįstamiems. Paveiksle matome populiarų muzikantą Huenmelij.

MOKSLO PALAIMA

Jau 375 kartus galima žemėje sunaikinti visą gyvybę

Dr. Linus Pauling, Amerikos mokslininkas, 1954 metais laimėjęs Nobelio premiją, vienas iš daugelio Mokslo kūdikio — Atominės Bombos tėvų, šiandien yra vienas iš nedaugelio tų mokslininkų pesimistų, kurie tiki, kad pasaulis gali ir nežūti...

Parankiausia priemonė pasauliui pražudyti yra atominės bombos, kurios ir palyginti "pigios", ir parankios, ir jų atsargų turima šimtus kartų daugiau negu reikia... Viena atombombė, perkant urmo kainomis, šiandien kaštuoja "tik" \$150,000. Sunaikinimui Jungtinių Valstybių tokių bombų reikia 300, o sunaikinimui visos gyvybės visoje žemėje reikia 4,000 bombų, tuo tarpu kai vien Jungtinės Valstybės šiandien jų turi jau 100,000 ir Sovietų Rusija — 50,000. Daugumas tų bombų yra "normalios", tai yra "tik" kelis ar keliolika kartų stipresnės už numestąją į Hirošimos miestą, bet naujausios "tobuliausios", pavadintos "Bravo", bombos turi po dvidešimt megatonų sprogtamosios jėgos, tai yra vienoje tokioje bomboje telpa 20,000,000 tonų TNT. Ką tatai reiškia, gal būt, bus aiškiau pasakius, kad viena tokia bomba turi naikinosios jėgos septynis kartus daugiau už visas bombas, išsprogdintas visuose frontuose ir už frontėse per visą II Pasaulinį karą, arba 3 kartus daugiau negu buvo ligi šiol susprogdinta bombų visuose karuose visoje žmonijos istorijoje! Tai tik viena bomba! O vien Jungtinės Valstybės tokių bombų

Pasveikink savo draugus per "Naujienas"

12 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL. — SATURDAY, APRIL 9, 1960

turinčios nuo 10,000 iki 15,000... Kiek tokių turi "antroji pusė" — sovietų bolševikai — niekas nežino, nes jie viešai neplepa.

Ką viena tokia bomba gali atlikti? Tų bombų tėvai ir auklėtojai — mokslininkai jau apskaičiavo, kad susprogdinta viršum Chicagos viena tokia bomba akimirkoje į dulkes paverstų visą gyvybę 20 mylių spinduliu, tai yra per 20 mylių į visas puses aplinkui ir 10,000 ketvirtainių mylių plote padarytų visą gyvybę nebeįmanoma, tai yra bombos radiacija tokiam plote gyvybę išsvilintų...

Dr. Pauling yra priešingas tolimesniems atominių bombų sprogdinimams bandymo sumetimais, kadangi abi pusės jau turi prisigaminę daugiau negu reikia... Vienos naujos "Bravo" bombos išsprogdinimas duos pasauliui 20,000 daugiau nenormaliai gimusių kūdikių; be to, 150,000 žmonių, kurie šiandien tebegyvena, nuo iki šiol išsprogdintų atominių bombų kritulių anksčiau ar vėliau mirs leukemija ir kaulų vėžiu...

Prancūzijos de Gaulle jau išsprogdino dvi ir Prancūziją "pakėlė" į "atominių valstybių klubą". Dr. Pauling tiki, kad 1962 metais ir Kinija išsprogdins savo pirmąją bombą, o iki 1965 metų jau turės prisigaminusi "geroką atsargą"...

Mgr. Brian Kirby

C. VALLES,
San Luis Potosi,
MEXICO

Vis tik Pauling tiki, kad bombos tebebūtų tokios, kaip žmonija gali išlikti, kadangi numestoji į Hirošimą, tai patos bombos esančios per daug vojus susigundyti būtų daug neparankios karui. Esą, jei tos didesnis!

DĖMESIO VISIEMS

Garsaus daktaro receptas iš Europos, sudėtis: šešių dalių vaistai, pusės pantės, išgydo pleiskaną ir niežėjimą galvos 100%. Nr. 1. Toli gyvenantiems pasiunčiame paštu, apdėtu mokesčiu.
Prityres farmacias išpildo daktarų receptus. Vaistus siunčiant giminiams duodama didelė nuolaida. Galite gauti naujausių vaistų — vitaminų ir būtiniausių reikmenų.

DRUGS 2458 W. 69 ST.
Chicago 29, Ill. Tel. GR 6-9267

SPECIAL OFFER

You get a

Deluxe

SPEED
QUEEN

1960

Model

All-Fabric

Automatic
Washer

with

STAINLESS

STEEL TUB

(Guaranteed for Life!)

PLUS FREE

24" Patio Brazier

with Hood and Electric Rotisserie

Chrome hood, motor and spit.

Folds for easy storage.

LIMITED OFFER

ACT NOW!

EASY TERMS

SOLTIS HOME APPLIANCES AND FURNITURE

2647 West 51st Street

HEmlock 4-7095

OPEN MONDAY AND THURSDAY EVENINGS

\$70 FOR 7 DAYS

Includes Room Meals and Resort Facilities

AC optional of slight extracharge

Hotel Taninul is within convenient driving distance of the border. Its facilities include hotel-owned hot mineral baths, excellent fishing and hunting, horseback riding, tennis and guided tours; nationally famous "Nacimiento" grotto; superb food; magnificent and spacious landscaped tropical gardens, unusual cave nightclubs, and full hotel services. Located a few miles from Valles on the Tampico road. Try it for overnight or a fully, completely relaxing vacation. All privileges and food included in reasonable daily rates. Excellent Hotel Golf Course. Our staff speaks German, Spanish, English, French and Hungarian.

